

◆ ANY 12 PESSETES ◆ OCTUBRE 1930 ◆ NUM. 1'50 PESSETES ◆

FOMENT DE
LES ARTS
DECORATIVES
AVINYÓ, 30
BARCELONA

ARTS BELL OFICIS

ARTS I BELLS OFICIS

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA PUBLICADA SOTA EL PATRONAT
DEL

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

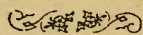
DIRECTOR:

EUSEBI BUSQUETS

REDACTOR FOTÒGRAF:

JOSEP SALA

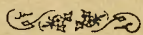
COL·LABORACIÓ DELS MÉS NOTABLES ESCRIPTORS D'ART DE LA NOSTRA TERRA

S'HAN POSAT A LA VENDA ELS VOLUMS PRIMER I SEGON
(1927-28 I 1929) D'AQUESTA PUBLICACIÓ, REL·LIGATS AMB
MAGNÍFIQUES TAPES DE TELA ANGLESA ESTAMPADES A
DUES TINTES I OR - **PREU DE CADA VOLUM: 25 PESSETES**

AIXI MATEIX, I A FI DE DONAR MAJORS FACILITATS ALS
NOSTRES SUBSCRIPTORS, ENS ENCARREGUEM DEL RE·
LLIGAT DE LES COL·LECCIONS QUE SE'NS TRAMETIN EN
BON ESTAT AL PREU DE **7·50 PESSETES** CADA VOLUM
COMPRESSES LES TAPES

TAPES SOLTES: **5 PESSETES** CADA UNA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: AVINYÓ, 30, PRAL.

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

BARCELONA

Comparances

I

L'UNION CENTRALE DES ARTS DÉCORATIFS I EL MUSEU DE LES ARTS DECORATIVES DE PARÍS

Per l'any 1863 que uns quants industrials, artistes i *amateurs* es reunien a París per fundar la *Union Centrale des Beaux Arts appliqués a l'Industrie*. La comissió organitzadora d'aquesta Entitat fou composta per tretze membres representants dels més diversos oficis d'art: un arquitecte decorador (qui assumí la presidència), un daurador i argentador de metalls, un fonedor de bronzes d'art, un fabricant de puntes i blondes, un fabricant de papers pintats, un teixidor de tapissos, un constructor mecànic, un fabricant de robes per a moblament, un ebenista, un dibuixant de models per a tapisseries, un constructor de pianos, un orfebre i, finalment, un banquer.

Aquesta Entitat, domiciliada primitivament a la Plaça Royale, número 15, es proposava promoure el millorament de les arts decoratives franceses (les quals es sentien amenaçades pel ressorgiment dels bells oficis iniciat per aquell temps arreu, sobretot a Anglaterra) i fer els possibles per conservar llur supremacia damunt els altres pobles d'Europa. Amb aquest fi es proposava fundar un museu d'art decoratiu antic, modern i contemporani; una biblioteca d'art així mateix antic i modern, on l'artista fos ajudat en el seu treball; organitzar cursos especials, lectures, conferències públiques i converses familiars encaminades a divulgar els coneixements més essencials dels bells oficis; celebrar exposicions de col·leccions particulars; convocar concursos; etc., etc.

Aquesta Entitat va trobar des del primer moment l'ajut incondicional i entusiasta de valuosos elements que contribuïren al seu desenvolupament. L'any mateix de la seva fundació ja pogué celebrar la seva primera exposició pública, en la qual foren exposades col·leccions d'art retrospectiu, bells models de les indústries d'art contemporani, i també els treballs dels alumnes de les escoles de dibuix de París i dels departaments.

Aquesta exposició fou seguida d'altres, les quals, encara que tenien un fons comú, una certa unitat de composició, es distingien entre elles per adjuntar-hi cada vegada una determinada especialitat que les feia doblement interessants. Així veiem com en la de 1869 s'hi adjunta una exposició retrospectiva d'*Art Oriental*; en la de 1874 una secció dedicada a la *Història del Vestit*, i en la de 1876 la *Història de la Tapisseria*.

L'any 1880 comença la sèrie de les exposicions tecnològiques amb una de dedicada a les *Arts del Metall*, que anà seguida de la de 1882, dedicada a les *Arts de la Fusta*

(mobiliari), *dels papers i teixits*, amb la seva anexo retrospectiva integrada per notables exemplars del *Mobilier National*. Aquesta exposició tingué el seu complement en la de 1884 dedicada també a les *Arts de la Fusta* (construcció), *de la Pedra, de la Terra i del Vidre*, a la qual s'uní una exposició retrospectiva de les *Arts del Foc* (manufactura de Sevres).

Una exposició recapitulativa de les Belles Arts aplicades a la Indústria fou celebrada en 1887, i en 1892, sota el títol d' *Exposició moderna i retrospectiva internacional de les arts de la Dona*, tingué lloc la darrera de les celebrades per aquesta Entitat.

Paral·lelament a les activitats desenrotllades per la *Union*, i amb el fi de dur a realització una de les finalitats per a les quals fou creada, i que fins aleshores havia estat forçosament negligida (car la sèrie d'exposicions que acabem d'enumerar, la formació de la biblioteca, els concursos i els encoratjaments atorgats als artistes absorbien no solament tota l'atenció dels dirigents, sinó també el seu pressupost bon xic modest), fou constituïda en 1877, sota la presidència del duc Chaulnes, una nova entitat amb el fi concret de crear el tan desitjat Museu de les Arts Decoratives.

Al cap de quatre anys de funcionar es trobà, gràcies a la generositat de molts donants, amb un respectable fons d'exemplars i col·leccions, i fou aleshores que, desitjant unificar les dues actuacions, es fusionaren les dues entitats formant la *Union Centrale des Arts Décoratifs*, la qual fou reconeguda per l'Estat com d'utilitat pública en 15 de maig de 1882. Vint-i-cinc membres de l'*Union Centrale des Beaux-Arts appliqués a l'Industrie* i altres vint-i-cinc membres del *Musée des Arts Décoratifs* constituïren el primer Consell d'Administració, el qual treballà sota la presidència del senyor Antonin Proust, diputat i antic ministre de les Arts.

No seguirem historiant la gestió de l'*Union Centrale*, a la qual fou adjuntat en 1895 un *Comité des Dames* que s'imposà la missió de desvetllar entre les dones l'interès per als Oficis d'art tan íntimament lligats, alguns d'ells, amb llurs activitats. Cal dir, però, que des del primer moment trobà l'ajut entusiasta no solament dels més directament interessats (artistes, artífexs, industrials), sinó també dels *amateurs* i persones d'alta categoria i posició social, i també dels organismes oficials que l'han ajudat en tot moment, des de la seva fundació. Tant és així, que, convençuda la novella Entitat que amb els seus únics mitjans econòmics mai no podria realitzar el seu projecte de fundar el Museu de les Arts Decoratives, va creure convenient demanar el concurs del públic i organitzà una rifa, l'emissió de la qual fou autoritzada pel govern per mitjà d'una determinació oficial datada el primer de juny de 1882. Aquesta operació va produir un capital de cinc milions vuit cents dotze mil francs, els interessos dels quals han servit per a subvenir a les despeses de personal i per a augmentar constantment les col·leccions del Museu i de la Biblioteca. Però també hi havia necessitat de posseir un local apropiat

on poder instal·lar degudament les col·leccions aplegades, ja que en ésser aterrat el palau de la Indústria (on eren exposades interinament) hi havia hagut necessitat d'embalar-les i emmagatzemar les caixes, i per això les gestions prop del Govern no van cessar fins que, després d'altres ofertes que no havien tingut efectivitat degut a la incompreensible oposició dels senadors, aquests i els diputats van arribar per fi a un acord en novembre de 1897, que esdevingué efectiu per la llei del dia 12 de l'esmentat mes i any, per la qual l'Estat concedia a l'*Union Centrale des Arts Décoratifs* l'ala nord de les *Tuileries*, comprenent el Pavelló de Marsan i les seves dependències, fins a l'anomenat *guichet de l'Echelle*, per un període de quinze anys a comptar després d'acabats els treballs d'adaptació i d'instal·lació, en els quals la societat concessionària es comprometia a esmerçar-hi la quantitat d'un milió sis cents mil francs. Una altra llei de 15 de març de 1900, complementària de l'anterior, concedia a l'*Union Centrale*, sempre per un període de quinze anys (passats els quals els locals arranats i les col·leccions aplegades havien de revertir a l'Estat), els tres espais consecutius a la Galeria de Marsan compresos entre el *guichet de l'Echelle* i els locals ocupats pel Ministeri de Finances.

Avui aquest Museu de les Arts Decoratives és un dels més importants d'Europa.

Heus aquí, breument resumida, la tasca cultural d'una entitat particular i un exemple del que pot arribar a fer quan la seva actuació es desenvolupa dins un ambient de cordialitat comprensiva.

II

EL FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES I L'ESCOLA MASSANA, DE BARCELONA

Era l'any 1903 que uns quants artistes i industrials es reunien a Barcelona, després del fracassat intent del *Centro de Artes Decorativas*, per tal de fundar una societat el fi de la qual fóra el promoure el renaixement dels nostres oficis d'art, de tan gloriosa tradició, i tan decaiguts encara aleshores amb tot i la revifalla experimentada d'uns quants anys a aquella banda gràcies als esforços dels Gallissà, Soler i Rovirosa, Vidal, Vilaseca, etc., però que encara continuaven vivint una vida esllanguida i subjectes a la influència de les arts estrangeres, sobretot franceses, de les quals eren com una prolongació. Així va néixer el *Foment de les Arts Decoratives*. La seva primera Junta Directiva era integrada per dos arquitectes, un dels quals assumí la presidència; un tapisser, un publicista i professor d'Història i Conceptes de l'Art; un escultor; un decorador i un dibuixant.

Constituïda l'Entitat sense domicili propi, va viure un quant temps utilitzant els

locals del *Centro Industrial de Cataluña* del carrer de l'Hospital, on celebrava les seves reunions. La seva primera manifestació pública fou la convocatòria d'un concurs de projectes on eren proposats una infinita varietat de temes, tals com tapisseries, mobles, fonts públiques, mosaics hidràulics, motius ornamentals propis de l'arquitectura o del mobiliari, etc., el qual constituí un veritable èxit. Els treballs presentats en aquest concurs van ésser exposats als salons del *Círcol Artístic*. Al cap d'un quant temps era organitzada als salons del *Foment del Treball Nacional* una exposició d'Arts Decoratives a la qual van concórrer els millors i més significats artistes, artífexs i industrials barcelonins, i que constituí un fort èxit per a l'entitat organitzadora.

Passades aquestes dues manifestacions, la vida de la novella entitat quedà com esgotada per l'esforç realitzat, i s'escolà esllanguida durant una sèrie d'anyades lluitant amb la seva penúria econòmica, i en mig de la indiferència i la incomprensió, quan no de l'hostilitat, d'aquells que més interès haurien d'haver demostrat a ajudar-la. Tan solament l'esforç, l'abnegació, la fe i el desinteressat entusiasme d'uns quants il·lusos podia fer el miracle de servir la vida d'una entitat assetjada per tants contratemps, mancada de tot estímulo, òrfena de tota protecció oficial a despit de l'evident transcendència de la seva finalitat educativa i, en últim terme, creadora de riquesa. La migradesa dels seus mitjans econòmics era, però, l'etern obstacle que s'oposava a la seva expansió, car el seu reduït pressupost arribava tot just a cobrir les seves més preemptòries necessitats, i això que, com havem dit, durant els seus primers anys no posseïa local propi i vivia rellogada dins altres entitats. Amb tot, mai no va deixar d'actuar i intervenir en els afers artístics de la nostra ciutat, i les conferències divulgadores, les visites col·lectives a museus i col·leccions i monuments no cessaren, així com les seves aportacions col·lectives a les Exposicions d'Art d'ací o de fora. Però per cada acte o manifestació un xic important calia arbitrar els recursos necessaris, comptant sempre amb l'abnegació dels propis associats, car quan s'intentà recaptar l'ajut dels organismes oficials, o bé no s'obtingué, o s'obtingué amb tanta migradesa que fou preferible no comptar-hi.

El primer estatge social que posseï el *Foment de les Arts Decoratives*, on pogué moure's amb una relativa independència, fou una sala del segon pis del *Foment del Treball Nacional*. Allí començà a fer-se un xic de vida social, i l'actuació pedagògica del *Foment*, que d'una manera difusa no ha cessat ni un sol moment des de la seva fundació, però que en certs moments ha pres forma concreta i especialitzada, allí s'inicià amb un curs de Botànica aplicada a l'ornamentació.

Un segon període s'inicià en la vida de l'Entitat el dia 16 de novembre de 1910 amb l'adquisició del local del carrer de Montsió, número 5, tercer. Per fi s'havia aconseguit posseir estatge propi: modest, això sí, però amb plena independència tanmateix. Els projectes per a l'esdevenidor van brollar a pleret: calia anar de pressa a la formació de

la Biblioteca i del Museu i a la publicació d'un fascicle o quelcom semblant que divulgüés els nostres ideals... Fantasia, fantasia pura, ja que el pressupost era tan migrat que no era possible realitzar cap dels esmentats projectes amb l'amplitud necessària perquè els resultats fossin apreciables. Amb tot, quelcom va fer-se: el Consell Directiu nomenà un Bibliotecari i un Conservador del Museu, càrrecs annexos al Consell Directiu, el qual els nomenava per temps indefinit i al qual havien de rendir compte anyalment de llur gestió. La finalitat de la Biblioteca era aplegar les obres dedicades a l'estudi de les arts en general, i particularment de les que tractessin, en un o altre aspecte, de les arts catalanes l'estudi de les quals procuraria estimular. El Museu tenia per fi immediat l'aplegar totes aquelles manifestacions de modernitat o de renovació de tècniques que es manifestessin en les nostres arts, i també la creació del Museu de la Tècnica dels Bells Oficis, programes ambdós noblement ambiciosos, però que no pogueren desenvolupar-se més que en una mínima part per la manca de recursos, encara que, a fi d'assegurar-ne la continuïtat, base fonamental de tota empresa, fou assignada a cada secció una quantitat mensual equivalent al 10 % de la recaptació total de l'Entitat.

Entre els actes més notables realitzats dintre d'aquest període, cal esmentar el cicle de conferències públiques donades cada diumenge al matí durant els mesos d'abril i maig de 1915 al Museu d'Art i Arqueologia, llevat de la primera que va tenir lloc als tallers dels senyors Rigalt, Granell i C.^a.

Els temes tractats van ésser: *Procés de la Vidrieria artística*, per Lluís Rigalt; *Estudi dels teixits amb màquina Jacquard*, per Agustí Esclasans; *L'art del Ferro i la decoració*, per Josep Maluquer; *Diferents fases de la Fusteria artística*, per Carles Torrens; *Concepte ornamental de l'Escultura en els grans períodes de l'Art*, per Pere Carbonell; *Concepte de la Pintura decorativa*, per Dionís Baixeras; i, com a resum, *Del concepte general de l'Art*, per l'autor d'aquest modest treball.

L'any 1919 va creure's possible intentar la publicació d'un portanveu de l'Entitat que resumís les seves tasques i en difongüés el coneixement. La idea fou tan ben acollida i fou tan gran l'entusiasme desvetllat entre els socis, que el modest fascicle projectat es transformà sense gaire esforç en un bell volum de 140 pàgines profusament il·lustrades. Així va néixer l'*Anuari del Foment de les Arts Decoratives*, que amb certa regularitat va veure la llum fins l'any 1925 (sis volums); i filla i continuadora d'aquests anuals, notables en més d'un concepte, és la nostra revista.

L'acte de més transcendència i importància organitzat dintre d'aquest període fou, però, sense cap mena de dubte, l'*Exposició monogràfica de puntes i ventalls* celebrada durant els mesos de juny i juliol de 1922 en el palau de D.ª Isabel Llorach, la qual generosament cedí els seus salons i hi aportà tota la seva valuosa cooperació i important ajuda.

El tercer període de la vida del *Foment de les Arts Decoratives*, el més brillant sens

dubte i fructuós, fins ara, de tots ells, comença amb l'adquisició, per a estatge social, d'una de les cases dites dels Canonges: la senyalada amb el número 4 del carrer de la Pietat, pertanyent al Capítol Catedral. Cal fixar-se bé en ço que ha succeït durant aquest període per a comprendre tot l'abast del contrafur comès amb aquesta Entitat per part d'uns elements els principis dels quals haurien de fonamentar-se sempre en el més pur sentiment de justícia. Abans de passar endavant cal ressenyar, però, un altre fet transcendent que de certa manera lliga el període precedent amb el que comencem a historiar. Aquest fet cabdal és l'aportació dels artistes catalans a l'Exposició Internacional de les Arts Decoratives i Industrials modernes, celebrada a París l'any 1925. Per tal de donar una idea justa de la real importància d'aquest afer, transcrivim a continuació els paràgrafs de la Memòria anyal de l'exercici 1924-1925 que hi fan referència. Diu:

«Era per allà els últims mesos de l'any 1922 que aquest Consell tenia les primeres notícies del que es projectava efectuar a París, i tot seguit es posà a la tasca per tal de veure si es podia aconseguir que la nostra Entitat assumís la representació dels artistes catalans i organitzés l'aportació llur. Les primeres gestions no tingueren resultat, car ni a París mateix havien transcendit a la massa del públic els designis dels organitzadors: el corresponent que per aquella data teníem en aquella capital no sabia de què li parlàvem, i per informes particulars vàrem per fi assabentar-nos que tan sols existia una petita oficina que tenia cura de donar estat oficial a l'esmentat projecte. Era, doncs, prematur insistir; però no vàrem deixar d'estar a l'aguait per a tornar a emprendre les nostres gestions quan l'ocasió fos més propícia.

«Arribà per fi aquesta i tornàrem a tenir contacte amb París, ja per compte propi, ja amb la intervenció de l'*Office Français du Tourisme* que ens proporcionà dades precises i féu que arribés a les nostres mans tota la sèrie de documents publicats, tals com programes, reglaments, plans i vistes de conjunt, etc. El reconeixement de la nostra representació, però, no arribava, car depenia de l'acceptació o refús, per part del nostre Govern, de la invitació a concórrer-hi que des de París se li havia tramès. Per fi se'ns va comunicar que, havent estat acceptada oficialment, per Espanya, la invitació del Govern francès, havíem d'entendre'ns directament amb Madrid.

«Una nova i llarga sèrie de gestions començà aleshores, ja que cap notícia oficial concreta arribava fins a nosaltres. Fou necessari trametre una lletra al senyor Sotssecretari d'Instrucció Pública i Belles Arts demanant-li dades a propòsit del nomenament del Comissari General que havia d'entendre en l'organització de la concurrència espanyola a l'Exposició.

«Molt trigà a arribar la contesta a la nostra consulta: contesta que denotava una grossa desorientació i un desconeixement absolut de la naturalesa de l'Exposició a què s'anava a concórrer. Les dificultats oposades als nostres anhels eren grosses, ja que tot

depenia i havia d'ésser consultat, atès i aprovat pel Comitè central, que naturalment residia a Madrid i tenia el dret d'acceptar les obres que es tractés de trametre a l'Exposició. Aleshores, a fi d'evitar les insuperables dificultats que això representava, car ens obligava a un treball completament inútil i a una pèrdua de temps ben necessari, vàrem demanar al senyor Sots-secretari que ens autoritzés per a nomenar una Comissió o Sots-comitè regional que permetés estar en contacte directe amb els presumptes expositors i tingués facultats per a resoldre tots els dubtes que poguessin originar-se.

«Com que la contesta no venia, sense esperar més s'acordà començar els treballs preparatoris publicant, com a mitjà d'orientació i divulgació, una notícia explicativa de la naturalesa i finalitat de l'exposició que s'anava a efectuar a París, fent ressaltar la transcendència que per a l'expandiment i valoració del nostre art tindria la concurrència d'una selecta i nodrida representació dels artistes catalans en aquell certamen, i es publicà una traducció dels articles fonamentals del seu Reglament.

«Passats alguns dies, i amb el propòsit de donar major eficàcia i autoritat a la nostra actuació, fou acordat convocar a una reunió els senyors Presidents o Delegats de les entitats artístiques o artístico-industrials per tal d'exposar-los l'estat de les gestions i recabar en cas d'ésser aprovades, com era de preveure, l'ajut de totes per a continuar-les i veure de sostreure'ns a la tutela del Comitè central i als entrebancs que aquesta tutoria representava per a nosaltres.

«Aquesta reunió tingué lloc el dia 27 d'octubre de 1924 a l'Ateneu Barcelonès, i amb absoluta unanimitat hi fou aprovada la nostra gestió i foren delegats per continuar-la el nostre senyor President i un senyor representant de l'Exposició de Barcelona. Veient que el temps passava i no s'obtenia que els nostres justos desigs fossin atesos, sinó que s'evidenciaven les dificultats oposades pels elements oficials a les nostres demandes, s'acordà convocar nova junta de Delegats per tal de donar-los compte de l'estat de les gestions i proposar-los la redacció i tramesa d'uns documents de queixa i protesta a l'Excm. senyor Alcalde per no haver obtingut, tal com se'ns havia promès, l'ajut dels elements de l'Exposició de Barcelona, i també al Sots-secretari d'Instrucció Pública i Belles Arts demanant-li que fos urgentment atesa (car el temps apressava) i favorablement resolta la nostra petició de nomenar un sots-comitè regional, declinant, cas d'ésser desestimada la instància, tota responsabilitat per l'evident fracàs que es preveia. Aquests documents foren signats per tots els senyors Delegats que havien intervingut en les deliberacions de les dues reunions per nosaltres convocades, excepte pel Delegat del *Real Círculo Artístico*, el qual, amb especioses raons, s'abstingué de fer-ho.

«I aquí acaba la primera part d'aquest afer que, com havem vist, fou ben treballosa, per cert, i de resultats absolutament negatius.

«La segona part comença amb l'arribada a Barcelona d'una Comissió delegada del Comitè central.

«Quan ja tot es donava per perdut; quan ho crèiem tot fracassat, car se'ns havia fet perdre un temps preciós que difícilment podria recuperar-se, heus aquí que ens assabentem de l'arribada a la nostra ciutat de la Comissió suara esmentada, la qual venia a sol·licitar el nostre ajut per a organitzar l'aportació dels artistes catalans a l'Exposició de París.

«Tems li faltà a aquesta Comissió per a entrevistar-se amb el nostre senyor President, qui, amb l'ample vot de confiança que aquest Consell li atorgà, començà una actuació personal intensa, acurada i persistent, que donà per resultat l'esclatant triomf assolit per l'aportació catalana en aquell Certamen.

«A la primera entrevista celebrada amb la Comissió madrilenya, se'ls féu avinent que no era possible organitzar res que mitjanament pogués anar, a causa de la peremptorietat del temps que es fixava, car escassament quedaven tres mesos; que tot feia preveure un gros fracàs, ja que les coses no podien improvisar-se; i que el representant del «Foment de les Arts Decoratives» no podia pas assumir una responsabilitat tan gran.

Els aconsellà, però, que, si volien intentar-ho pel seu propi compte, celebressin una entrevista amb els senyors de les Oficines de l'Exposició de Barcelona, els quals, potser, amb els elements informatius que allà posseeixen, podrien orientar-los.

«Però com que existia entre els decoradors barcelonins el desig de concórrer a l'Exposició (desig que havia fet esmerçar tants mesos en gestions, baldament haguessin resultat fins aquells moments infructuoses), en una segona entrevista deixà entreveure el nostre President la possibilitat que el «Foment de les Arts Decoratives» arribés a acceptar la invitació, sempre que fossin prèviament per ells admeses les bases de la proposició que els fóra presentada. En aquesta proposició es demanava que l'Estat s'encarregués del lloguer del terreny i de bastir-hi el pavelló; del llum, franquícies de transport, treballs d'instal·lació i assegurances, i encara, tal com havíem vingut demanant inútilment fins aleshores, llibertat d'acció per a resoldre tots els extrems relacionats amb la nostra aportació, sense necessitat de recórrer a l'aprovació del Comitè central.

«Tot ens fou concedit per tal que els ajudéssim a aconseguir que la secció espanyola no fes un mal paper entre els altres Estats concurrents, i quedà nomenat el Comitè Regional, del qual passà a formar part el nostre president En Jaume Marco. Aquest Comitè no va poder actuar per manca d'elements actius i de garanties per a la seva gestió, obligant al «Foment» a treballar pel seu propi compte a fi d'organitzar la seva aportació col·lectiva i presentar-se al Certamen amb personalitat pròpia i definida.

«De seguida ens posàrem a la tasca enviant una vibrant allocució als nostres associats per informar-los de l'obra que anàvem a emprendre i dels avantatges atorgats pel

LA PINACOTECA DE GASPAR ESMATJES

MARCS - GRAVATS - SALA D'EXPOSICIONS

Passeig de Gràcia, 34 - Barcelona

S. VERDAGUER BARCELONA

DESPATX: RDA. UNIVERSITAT, 9   TALLERS: CARRER ENTENÇA, 39
TELÈFON 10421

BANYERES-LAVABOS
BIDETS

WATERS-CLOSETS, etc.

Instal·lacions completes de cambres de bany

Cristalleria Catalana, S. A.

Successora d'E. BUXERES, BUXERES I
ABELLA, LL. RIGALT i J. COLL ESCOPET

Conseller Delegat i Director Artístic:
LLUÍS RIGALT

Central: Ronda de Sant Antoni, 56 - Telèfon 22035

Sucursal A: Paloma, 30 - Telèfon 10663

Sucursal B: Sardanya, 319 - Telèfon 54085

Sucursal C: Carme, 30 i 32 - Telèfon 13425

Vidrieres d'art - Muntures en plom i llautó - Esmalts al
foc damunt vidre, cristall i ceràmica - Vidres i cristalls
plans i corbats - Baldoses - Baldosetes - Gravats - Biselats.
Miralls - Marcs - Motlures - Articles d'escriptori, etc.

Medalla d'Honor: Barcelona 1923

Medalla d'or: Paris 1925   Gran Premi: Barcelona 1929

FOTOGRAVATS

TRICROMIES - AUTOTIPIES

PARQUETS I DECORACIO - BASTUS QUERALTO I CIA
SANTA ELENA, 4 i 6   BARCELONA   TELÈFON 16843

ARTISTES, ARTÍFEXS, INDUSTRIALS APLEGUEU-VOS AL

"FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES"

UNICA ENTITAT QUE A LA NOSTRA TERRA S'HA PRE-
OCUPAT SEMPRE DEL MILLORAMENT DE LES ARTS
I DEL RESSORGIMENT DELS NOSTRES BELLS OFICIS,
AMB LA SEVA CONSTANT ACTUACIÓ PEDAGOGICA.

CURSOS, CONFERÈNCIES, EXCURSIONS, VISITES COL·LECTIVES, ETC.

SOL·LICITEU EL VOSTRE INGRÉS

FAIANÇ CATALÀ

**CORTS, 615
TEL. 12674**

**BOMBONERES AMB DOLÇOS PER A BODES
I BATEIGS - PRESENTACIÓ EXQUISIDA**

ÉS EL MILLOR ASCENSOR ACTUAL

SALA BARCINO

EXPOSICIÓ DE PINTURES ⇒ ART ANTIC I MODERN

*Marcas, Moillures, Policromats,
Gravats. ◉ Relleus, Vidres
Objectes d'art i per a regal.*

V. García Simón
Rambla Catalunya, 29 - Barcelona
Telefon 15677

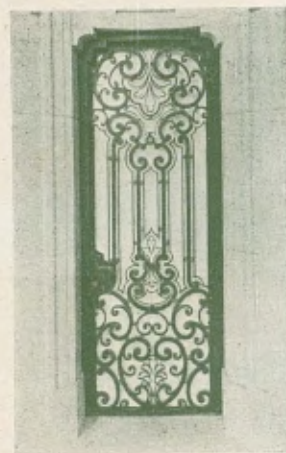
Tallers de Serralleria

**MANUEL
SARRIAS**

Treballs artístics i
d'obres

Tallers i Despatx:
Bolivar, 20-22
i Agramunt, 9
Sant Gervasi
Telèf. 70005

Sucursal:
Passatge Forasté, 4
(Avinguda del Tibidabo)
BARCELONA

PUBLICACIONS DEL "FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES"

Per la bellesa de la Llar humil

Recull d'orientacions

Obra profusament il·lustrada amb
50 làmines en negre i en colors

Alçats i plantes d'edificis, conjunts de
decoració interior, moblament, etc.

PREU: 18 PESSETES

Dos interessants aspectes de l'Exposició de Puntes i Ventalls, celebrada al palauet de D.ª Isabel Llorach

Aspecte de la sala d'actes el dia de la inauguració

Corredor i sala de conversa

Dos aspectes de l'aportació catalana

EXPOSICIÓ D'HERÀLDICA CELEBRADA EN EL VELL CASAL DEL F. DE LES A. D.

Secció de brodats i pintures

Secció d'executòries, brodats i ceràmica

VILARÓ I VALLS, S. A.

PINTORS DECORADORS

ES COMPLAUEN A ANUNCIAR-VOS QUE DES
DEL 17 D'OCTUBRE QUEDARAN INSTAL·LATS AL

CARRER DE MUNTANER, 155-157

Tapisseria de Perfecte Llosà

**Especialitat en sillons folrats de pell
Transparents opacs per a suprimir
els porticons : S'entapissen parets i
tota mena de cadiratges : Confecció
: : : de cortinatges i fundes : : :**

Barcelona
Balmes, 128 :: Tel. 73434
(tocant a Rosselló)

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

Antiguitats

ESCLASANS VDA. TRIUS, MARIA; Pietat, 10

Antiguitats (Restauradors d')

FORCADA, PERE; Palla, 12

Azulejos de Talavera

REIG, ENRIC; Avinguda Alfons XIII, 377. Tel. 76352

Ceràmica

SUNET URGELLÉS, S.; Carrer n.º 4 (Sans). Tel 32523

VICENS, CASIMIR; Tallers, 72. Tel. 15644

XUMETRA, S. A.; Bruc, 56. Tel. 11918. Sucursal: Sant
Andreu, 299.

Comptadors d'aigua

PUJADAS, ISIDRE; Aribau, 56. Tel. 70712

Construcció i decoració

MOYA, J.; Aragó, 184 Tel. 73852

ROCA I ANGERRI; Corts, 306-308. Tel. 30277

Constructors d'obres

AGUSTÍ, JAUME; Aragó, 222, ent. Tel. 11966

PAMIES GERMANS; Via Laietana, 54. Tel 22186

TORRES, ANTONI; Diputació, 290, ent. Tel. 18097

Decoradors

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

Decoradors d'interiors

COSP, VDA DE PERE; Rosselló, 231. Tel. 73574

Dibuix i pintura (Efectes de)

GUARDIOLA, Y. Suc. Frigola i Queralt; València, 199
Tel 74205

HORTA, CASA MIQUEL; Avinyó, 7. Tel. 14993

TEIXIDOR, ANTIGA CASA; Rambla. de Catalunya, 89
Tel. 70672

TEXIDOR, VDA. D'E.; Ronda S. Pere, 16. Tel. 11623

(Vegi's la pàgina següent)

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

(Vegi's la pàgina anterior)

Ebenistes

CAMPAÑÀ, JOAQUIM; Còrsega, 561
FRANCOLÍ, JOAN; Vallhonrat, 30. Tel. 34749
LINARES, A.; Riera Alta, 21. Tel. 15353
RIBAS, VDA DE JOSEP; C. de Cent, 329. Tel. 14657

Electricistes

FRANCH, JOSEP; Corts, 682. Tel. 16621

Escultura religiosa i decoració

CASTELLANAS, TALLERS; Balmes, 123. Tel. 71267
RIUS, CLAUDI; Rosselló, 195. Tel. 74201

Estereotípi i Galvanotipografia

ROCA GERMANS, S. L.; Corts, 462. Tel. 34826

Estucadors

CASA PETIT-RAMON GAUSSET; Rocafort, 108. Tel. 30966

Fotografia (Materials per a la)

RIBA, VÍDUA D'ENRIC; Rda. Universitat, 37. Tel. 18651

Fotògrafs

AREÑAS, RAFAEL; Corts, 670. Tel. 11657

Fotògrafs industrials

«ALBERTÍ», FOTOS; València, 312, 1. 2. Tel. 78256
SALA CAMPAS, JOSEP; Còrsega, 413, ent. 2.

Fotogravadors

ESTEVE FELIU, FRANCESC; Via Laietana, 15. Tel. 17069

Fumisteries

MÀS BAGÀ, S. A. M.; València, 346. Tel. 37016

Fusteries

MONCANUT, FILL DE D.; Paris, 125. Tel. 70966
NIUBÓ I CIA., BALASAR; Pge. Forasté, 17. Tel. 72553

Fusteries mecàniques

BIOSCA, PERE; Sant Gervasi, 103. Tel. 74714
MANA, JOAN; C. de Cent, 63. Tel. 30633
RUIZ, JOAN (Successor de Calonja); Roger de Flor, 141

Galeries d'art

AVINYÓ, GALERIES; Avinyó, 25. Tel. 24070
SALA BARCINO-V. GARCIA SIMÓN; Rbla. Catalunya, 29. Tel. 15677
SALA PARÈS (ESTABLIMENTS MARAGALL) Petritxol, 5
Tel. 14665

Galvanoplàstia

ROCA GERMANS, S. L.; Corts, 462. Tel. 34826

Guixaires adornistes

AVILA, JACINT; Passeig St Joan, 73. Tel. 75071
CASASÚS, JOSEP; C. de Cent, 474. Tel. 53712
COLL, PERE; Corts, 473. Tel. 34673

Impremtes

TOBELLA, RAMON; Carme, 18. Tel. 19634

Joiers

SUNYER, RAMON, Granvia, 660. Tel. 11247

Lacadors

SARSANEDAS, RAMON; Amàlia, 31, pral. Tel. 16993

Làmpares

BIOSCA I BOTEY; Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536
CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Llibreries d'art

MARTÍNEZ PÉREZ, C.; Banys Nous, 5. Tel. 20542

Metallistes

BIOSCA I BOTEY, Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536
BOLIBAR, SANTIAGO; Rbla. Catalunya, 43. Tel. 19543

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372
DOMÈNECH, OCTAVI; Tallers, 45. Tel. 16306.

Miralls

TERRÈS CAMALÓ, EVARIST; Làuria, 9. Tel. 12037

Mobles i decoració

CASAS, LLORENC; Galileu, 50-51-53. Tel. 30537
PARCERISAS I CIA.; E. Granados, 90. Tel. 72573
PRAT, JOSEP; Ferlandina, 67. Tel. 18286

Mosaics

ESCOFET I CIA, S. EN C., E. F.; Rda. Universitat, 20.
Tel. 12992

Mosaics romans

QUEROL, ELISEU; Dos de Maig, 273. Tel. 50383

Motlures, marcs i miralls

ANDREU, CASA; Salmerón, 81. Tel. 74775
GASPAR, JOAN (Casa Benítez); Consell de Cent, 323
Tel. 12064

Papers fotogràfics

LLIMONA, JOAN; Pere IV, 179. Tel. 51391

Papers pintats

GIRONA, JOSEP; Corts, 661, Tel. 53536
GUASCH, FILL DE JOSEP; Rauric, 8. Tel. 10686
LLOP, JOSEP; Rbla. Catalunya, 59. Tel. 13284
MARTÍNEZ, LLUIS; Av. Alfons XIII, 367. Tel. 77817

Parquets i decoració

BASTÚS, QUERALTÓ I CIA.; Sta. Elena, 6. Tel. 16843

Pintors decoradors

CALVET PARTAGÁS; Sant Honorat, 7. Tel. 19365
CASALS PEYPOCH, J.; Roger de Flor, 164. Tel. 55037
PASCUAL, PERE; Mallorca, 255. Tel. 70702
VILARÓ I VALLS, S. A.; Muntaner, 155-157. Tel. 76472

Pintors escenògrafs

ALARMA TASTÁS, SALVADOR; Vergara, 3, 3., 1.
ESCENOGRAFIA BATLLE I AMIGO; Borrell, 210

Projectes de mobles i decoració

BARÓ, CARLES M.ª; (S. G.) Musitu, 1.

Propaganda (Articles per a)

BASA I PAGÉS; Calàbria, 66. Tel. 33368

Reproduccions d'Art escultòric

LENA, S. A.; Rosselló, 238 (tocant al Pas. de Gràcia)

Retauls, daurats i polícromia

SABATÉ PASTOR, BONAVENTURA; Aragó, 187

Serrallers

ANDORRÀ, JOSEP; Sant Pau, 69. Tel. 17204
ROSICH, RAMON; Perill, 7 i Llibertat, 6. Tel. 72004
SARRIAS, MANUEL; (S. G.) Bolívar, 22. Tel. 70005

Tapissers

LABORDA, EUGENI; Rbla. Catalunya, 45. Tel. 12395
LLOSÀ, PERFECTE; Balmes, 128. Tel. 73434

Tapissos i catifes

AYMAT, TOMÁS; Carrer d'en Villà, ST. CUGAT DEL
VALLÈS, Tel. 20

Teixits per a mobles i decoració

TRONC, ALBERT; Rbla. Catalunya, 32. Tel. 17476

Tintorers

RIALP, TINTORERIA; Diputació, 298. Tel. 18187. Suc.
n.º 1: Regina Pacis, 9. Suc. n.º 2: Av. Alfons XIII,
520. Tel. 76551

Govern als expositors, i així mateix vàrem publicar informacions als diaris perquè arribessin a coneixement del públic els nostres treballs. Una sèrie de visites particulars efectuades a tots aquells elements la col·laboració dels quals creguérem necessària, com a valors positius dins el nostre moviment artístic, varen completar les tasques preparatòries i ens proporcionaren els elements de judici necessaris per a formular el pla de conjunt.

«Per aquells dies arribà a la nostra ciutat una comissió de personalitats franceses vinguda expressament per promoure la nostra col·laboració al seu magne certamen, ço que ens demostrà clarament l'alt interès que a París sentien per les nostres manifestacions artístiques, així com l'atenció que els mereixíem. Aquesta Comissió, durant el seu sojorn entre nosaltres, fou acompanyada i obsequiada per una representació del Comitè de Barcelona i de la nostra Entitat, que es multiplicà per complaure'ls i féu que s'emportessin molt bona impressió de l'entusiasme regnant entre els nostres artistes decoradors.

«Amb tots els expositors aplicats a la feina, i amb el conjunt encarrilat, s'aixecà una dificultat formidable: la manca de lloc. El Pavelló espanyol era de capacitat tan reduïda que, ni ocupant-lo tot enter nosaltres (havia d'aixoplugar els expositors d'arreu d'Espanya), no era suficient per a contenir la nostra aportació. Calia, doncs, gestionar la cessió de major espai, cosa difícilíssima si es té en compte que ja s'havia hagut de denegar a altres Estats que ho havien sol·licitat abans que nosaltres; però gràcies al bon zel desplegat i a l'ajut dels nostres bons amics de París i Madrid poguérem obtenir ço que desitjàvem, essent-nos destinat un lloc al «Gran Palais» i un altre a les «Galleries Saint Dominique».

«Fóra molt cansada la minuciosa ressenya de tota l'actuació seguida; dels viatges a Madrid i París; de la copiosa correspondència que calgué sostenir, tant per lletres com per telegrams, amb gent de les dues esmentades capitals; la tramesa dels treballs dels expositors, per a la qual no foren suficients els tres grans «capitonés» demanats a Madrid, sinó que calgué habilitar altres tants vagons ordinaris; l'anada i llarga estada a París d'un grup d'abnegats expositors, tots socis nostres, que generosament es comprometeren a efectuar els treballs d'instal·lació; l'alt interès despertat entre els més sans elements de la crítica francesa pel nostre art; i, finalment, encara que avançant-nos una mica a la data en què resta clos aquest report, l'esclatant triomf assolit i les valuoses recompenses obtingudes com a just guasadó a la vàlua dels nostres artistes.»

Havem cregut convenient estendre'ns en la ressenya de tota la tramitació seguida fins a aconseguir l'ajut de l'Estat en un afer en el qual, en tots els països normalment constituïts, és aquest el que invita i dóna totes les facilitats als seus artistes perquè puguin manifestar-se i enalteixin així el nom de la pàtria llur, per constituir un cas caracte-

rístic d'aquesta incomprensió regnant en la majoria de centres burocràtics que fa que els afers més senzills es compliquin ben inútilment i que sovint siguin els dirigits el qui han de dirigir als dirigents i assenyalar-los el camí a seguir. Ací, el fet fortuit de la manca de lloc, que obligà a exhibir fora del Pavelló oficial l'aportació catalana, fou presentat per certs elements com una manifestació de separatisme, i explotat per retenir indefinidament les quantitats atorgades per l'Estat a la nostra aportació. Sempre la incomprensió i el recel o la mala fe fent fracassar els millors intents!

Mentrestant, el *Foment de les Arts Decoratives* havia acabat la seva instal·lació al casal del carrer de la Pietat, número 4, desenrotllant-hi una vida activíssima: conferències, concerts, festes familiars, cursos monogràfics i de divulgació de la tècnica dels oficis d'art, etc., es succeïren sense interrupció. Hi fou celebrada la important Exposició d'Heràldica, que cridà tant l'atenció del públic i dels historiadors que fins d'Anglaterra van venir a la nostra ciutat expressament per estudiar-la els senyors Van de Put i Thomas, del *British Museum* i del *South Kensington*. Hi fou establerta la Classe d'estudi del natural, tan profitosa per als seus associats, i hi nasqué la Secció d'Estudis de Teatre, de tan efímera i brillant actuació; i allí, a l'escalf de tants entusiasmes, nasqué també la nostra revista.

El premi a tantes activitats i esforços ens l'havia de donar la Diputació de la Dictadura foragitant-nos inconsideradament del nostre casal, de la casa que el Capítol Catedral ens havia lliurat feta una ruïna i que amb l'esforç de tots havíem tan dignament restaurat; d'aquell casal on, fiats en la paraula donada pel Capítol que els nostres drets serien tothora respectats, havíem abocat treball i cabals quantiosos a fi de retornar-li la perduda dignitat. De res va valer la nostra protesta: ni el Capítol Catedral ni la Diputació van creure's obligats a escoltar-nos. Ni l'un va voler fer honor a la paraula donada ni a les promeses fetes en signar el contracte d'arrendament, ni l'altra, amb tot i el seu caràcter d'emparadora de tota obra cultural, volgué respectar uns drets tan legítimament adquirits. En les decisions d'aquestes corporacions, tan honorables, van pesar més uns quants milers de pessetes i la mania de crear al voltant de la Catedral un barri gòtic completament arbitrari, que totes les consideracions de justícia que poguessin al·legar-se. I això que la tasca cultural desenrotllada pel *Foment de les Arts Decoratives* no era pas ignorada pels dirigents dels esmentats organismes. Sobretot el senyor Milà i Camps, president aleshores de la Diputació i autor, segons sembla, de tot aquest enrenou, havia comprovat personalment la importància dels cursos d'iniciació a les tècniques artístiques organitzats per l'esmentada Entitat, i com a vocal de la Junta del Patronat Massana havia contribuït que fos encarregada al *Foment de les Arts Decoratives* l'organització i direcció de l'escola que, per disposició testamentària del senyor A. Massana, havia de crear-se.

¿Com era possible, doncs, que el *Foment de les Arts Decoratives*, privat del seu casal, pogués dur a realització la creació d'aquesta escola? Per això, i com a compen-

sació al casal perdut, li fou promesa la ruïnosa casa Padellàs del carrer de Mercaders; però això, que sens dubte el senyor Milà i Camps devia creure de bona fe realitzable, no ha passat d'una vaga promesa, i sens dubte no passarà mai d'aquest estat, tant si continua al carrer de Mercaders com si es realitza la pensada de traslladar-la a la plaça del Rei.

La vida de l'Entitat no podia, però, restar aturada esperant la resolució d'uns tràmits burocràtics que els fets ens han demostrat que són de llarga i treballosa gestació; i per això, després de viure uns quants mesos recollida generosament a l'últim pis de Casa l'Ardiaca, pogué recobrar la seva independència amb l'arrendament del local del carrer d'Avinyó, 30, on, junt amb ell, fou establerta l'*Escola Massana*.

I ací comença el quart període de la vida del *Foment*, el qual podria esdevenir el més fructuós i el més justificatiu de la seva existència per mica que trobés, per part dels organismes oficials i dels particulars que més directament han de beneficiar-se del bon funcionament d'una escola de la naturalesa de la Massana, aquell escaif i aquell ajut moral i material tan necessaris a tota obra cultural. Desgraciadament, a la nostra terra, això és molt difícil d'aconseguir.

El *Foment de les Arts Decoratives*, en ésser encarregat per la *Junta de Patronat de les Fundacions Massana*, com a via d'assaig, de l'organització de la seva escola, va procurar encabir-hi alguna d'aquelles tècniques poc conreades a casa nostra, o conreades de manera rutinària o deficient, car va creure que aquest era el camí més segur per a obtenir llur regeneració. Tal, per exemple, la bella tècnica del cristall gravat a la roda.

Els resultats obtinguts han confirmat les nostres esperances, el crèdit que ha adquirit l'Escola en el poc temps que porta d'actuació demostra la seva bondat i la seva evident eficàcia. Barcelona, on la població escolar artística cada any va en augment, necessitava aquesta escola, la qual hauria de poder-se desenvolupar amplemment sense que moguéss enveges o recels de ningú, ja que, com havem dit, el nombre d'escolars que desitgen cursar les ensenyances artístiques cada dia va en augment i és una veritable llàstima que cada curs hagin d'ésser refusats una munió d'alumnes per manca material de lloc en les escoles establertes. A l'Escola Massana, aquest curs, han estat presentades, amb tot i llur caràcter especialitzat, cent sis sol·licituds d'ingrés, de les quals, per manca de capacitat de l'Escola, solament han estat admeses cinquanta: la resta no ha pogut ésser atesa.

Cal preguntar ara, davant d'aquest fet que anyalment es repeteix en la majoria de les escoles d'art de la ciutat, si el no posar-hi remei no constitueix un greu manquement social, perquè, quants talents no es poden perdre amb aquest refús? ¿quants joves no hauran canviat la direcció de llurs activitats degut a no haver pogut ingressar a temps en una escola d'art?

L'Escola Massana, orientada des de bon principi cap a les ensenyances tècniques,

ha vingut a reforçar un dels caires més negligits de la pedagogia artística, i bo fóra que trobés els mitjans econòmics necessaris al seu desenvolupament. La *Junta de Patronat de les Fundacions Massana* sap que el pressupost actual de l'Escola resulta insuficient i no permet ampliar-la. No podem creure, però, que aquesta Junta, integrada per personalitats tan significades i de tan relleu, no es preocupi d'aquest afer i deixi escolar el temps sense trobar els mitjans adequats per a millorar un dels serveis el funcionament del qual li està encomanat, el més viu i important sens dubte de tots ells. La vida d'aquesta escola, nascuda a l'escalf del *Foment de les Arts Decoratives*, en la creació i direcció de la qual ha posat tots els seus entusiasmes, està, però, tan fortament vinculada amb ell, que el separar-la'n fóra, sens dubte, decretar la seva desaparició.

Quin esdevenidor està reservat a aquesta tan ben orientada temptativa? Molt ens temem que la incomprensió i la indiferència tirin per terra, una vegada més, tan generosos esforços.

La comparació queda establerta. D'un cantó, l'interès, l'afecte i l'ajut dels poderosos que fan que una obra mediocre esdevingui de veritable eficàcia; de l'altre, la indiferència i el menyspreu que paralitzen i fan esdevenir eixorcs els més enlairats ideals.

¿Quan serà que podrem arrencar del nostre camp, tan prometedor d'òpimes collites aquest gram corsecador?

EUSEBI BUSQUETS

Les exposicions

Octubre

GUAIXOS DE MANUEL HUMBERT

La Sala Maragall ha inaugurat la seva temporada 1930-31 amb les obres d'aquest artista i amb la col·lecció Barbey.

Davant dels guaixos de Manuel Humbert hom experimenta una emoció que us comprèn tot seguit: és l'expressió. Diferent en cadascun dels seus quadros, us sobta per l'expressió en la línia, en el color, en les figures. Expressió general en totes les seves obres produïda pel temperament afinat que l'Humbert els ha infós. Les seves figures són, doncs, d'un sentiment subtil, gairebé imperceptible, però evidentment reflectit en llurs gestos. Vegeu els quadros *Jugadors* i *Parella*, les figures dels quals tenen el gest de la naturalitat més viva, executada amb delicadesa dintre la màxima simplicitat de la línia. L'ambient dels interiors és més dens, però, i s'hi remarca la realitat del moment viscut en ells per l'artista i, a l'ensem també, la irrealitat de la seva imaginació. Humbert encara la figura amb l'exterior que la volta (l'ambient on ella es mou), fent de tot, en conjunt, una sola conjugació de color i de terme objectiu. Perquè ni la figura va despresa d'ell, encara que en alguns quadres resti més destacada que en altres (naturalment quan és figura sola o de grans dimensions), ni quan tracta els interiors com a temes sortints i importants, les figures no resten tampoc en els termes darrers. Tot el que poden expressar aquests quadres ens és representat: res no hi és amagat ni deixat enlaire o per dir encara. Les llums del color (es tracta de guaixos de tècnica aquarellada) són tractats en tintes ocre i grisos clars. I en algun, com el guaix titulat *La Model*, el traç de la pinzellada s'hi veu tractat com per a pintar a l'oli. Els contrastos foscos de cada guaix són lleus: no sobten amb claroscurs brutals ni enlluernadors. Tenen en conjunt una vagorositat de vel que els dona el segell d'una personalitat singular.

COL·LECCIÓ BARBEY

Un conjunt de les valors més sortints de la pintura catalana moderna. La col·lecció Barbey ha fet una selecció de les obres que reuneix i ha exposat les signatures de F. Gimeno, Martí Alsina, J. Vayreda, Picasso, Nonell, J. Colom, R. Benet, D. Carles, F. Labarta, F. Elies, R. Llimona, F. Domingo, P. Créixems, Ll. Mercader, J. Mompou, J. Marquès Puig, J. Sunyer, J. Serra, A. Sisquella, Iu Pascual, P. Pruna, M. Pidelaserra.

Les seixanta sis obres presenten, com és de suposar, la més aguda competència. D'entre elles anotem els paisatges de Vayreda, plens d'aquella malenconia romàntica vuitcentista, d'aquella perfecció acurada, còpia de la natura, escola de la qual avui els artistes joves fugen desesperadament.

En les gitanes característiques, inoblidables de I. Nonell, i, sobretot, en el cap d'aquella dona rossa, veiem reflectit d'una manera particular el seu sentiment malaltís,

perceptible a tots els ulls, remarcats en els gestos caiguts, pensatius, de les seves figures fosques.

La perfecció del naturalisme de Martí Alsina, tan característic de l'estil del seu temps, ens és representat en les teles *Figura i Les Flors*.

La figura de dona de P. Créixems, amb violències de color, vives, és una de les figures més expressives d'aquest artista.

J. Mir hi és representat per una tela tota llum, però no de les més fermes d'aquest pintor.

L. Mercader, amb un paisatge en el qual la transparència del color en els arbres i en els núvols el fan veritablement insuperable.

Els efectes de la pintura en els quadres de J. Mompou són blanquinosos, simples, de llum indeterminada, en general d'un sol to. En aquestes obres no ha arribat, però, a la intensitat altres vegades aconseguida.

Sunyer hi té un retrat tractat amb retocs durs; sembla que les superfícies de color siguin separades les unes de les altres, no pastades ni unides per la difusió del color.

L'ambient i les dues figures donen de seguida una impressió d'emoció freda, de silenci, a l'ànim de l'espectador.

P. Pruna: paisatges de color càlid, tendres.

J. Pascual: un paisatge d'una transparència il·limitada.

El grup de magnífiques escultures de talla petita, és remarcable. *Esclava*, de P. Gargallo, té l'expressió màxima en el moviment descompost, apassionat. La matèria de què s'ha valgut l'artista, segueix dòcil, per a executar els seus moviments dúctils, obeint al ritme que li ha volgut donar.

Nu, de Manolo, ple de força, d'emoció, com en totes les seves obres.

Mariner, de Llauredó: forma simple, aguda, tallada en bronze. Té tot el caràcter que dins l'art pur, natural, pot decantar-se cap a l'estilització.

Nu, de Dunyat: graciós, rítmic, perfecte. El marbre rosat s'avé amb la forma tendra i delicada de la dona que representa. En l'escultura, sovint, com aquesta vegada, s'aconsegueix la poesia en el marbre.

Cap d'infant, de J. Rebull, té caràcter real. L'artista, fugint de l'efectisme, no cerca que faci bonic als ulls, sinó l'expressió justa.

Mascareta, d'E. Casanovas, cospa una serenitat somniosa.

ALVARO PONSÀ

La pintura d'aquest artista valencià ens recorda de certa manera la que va caracteritzar Urriarte. Té un xic de la seva austeritat en la línia, del seu color retallat, perfilat. Ponsà separa amb violència les superfícies d'un color a l'altre. Els retrats *La meva mare* i l'altre de l'escriptor Joan Gil-Alabert en són exemples. La tècnica d'aquest darrer ens dona la impressió de la banalitat cartellista.

Les teles de les verges *del Camí, de la Font, del Mar, Pagesa i Josep i Maria* són millors perquè agafen més personalitat. Sobretot en el quadre *Josep i Maria*, el gest d'ambdues figures té una expressió que les anima força.

JACOB SUREDA

¿Podríem assenyalar una influència italiana del segle XVIII damunt el colorit de Jacob Sureda? Així ho semblen denotar també les llums rosades, escampades amb profusió damunt els seus paisatges simples. Però res més dels italians. Sureda posa en aquells una total vagorositat de llums en els contorns i en les figures petites que en ells es mouen sols com de passada. I són tractats sense complicació, nets. I, per tant, els contrallums són vagues, llevat d'alguna tela com *La mar i les voreres*, on els matisos múltiples són executats sense estridències dissonants.

BARTOMEU FERRÀ

Mallorca té, com ja sabem, una suggestió tan forta que fins els mateixos pintors mallorquins (ells amb més dret que els altres), amorosament, la fan servir per a llurs temes. I aquella terra tractada gairebé sempre pels artistes amb tanta lluminositat, en Bartomeu Ferrà ha restat completament apagada. La grisor igualada, feble, esborra aquella imatge que tots portem a dintre de la Mallorca vertadera. I no volem dir amb això ni molt menys que tots els pintors l'han de veure d'una mateixa forma, puix que la natura, com ja sabem, cadascú la veu segons la seva visual i el seu sentiment. Però el que sí diem és que aquesta pintura no arriba a agafar d'una manera sòlida el caràcter del lloc que aquests paisatges representen, i això és degut segurament a la manca de vida que s'accentua en les seves teles.

COL·LECCIÓ BENET

L'extensa col·lecció de Ferran Benet ha estat exposada a les Galeries Laietanes. Està formada per gairebé la totalitat de signatures dels nostres artistes moderns: Albesa, Alsina, R. Benet, Bosch Roger, Cabanyes, Camps, Canals, Capmany, Carles, Colom, Daura, Duran Camps, F. Elies, Espinal, Galwey, Gili Roig, Guitart, Humbert, Isern, O. Junyent, Juñer, Labarta, Laporta, Llavanera, Mallol, Matilla, Marquès-Puig, Martí Alsina, Meifrèn, J. Mercadé, L. Mercadé, Mir, Moisès, Mompou, Mumbrú, Nonell, Oliver, Padilla, I. Pascual, Perrin, Pichot, Porcar, Puig Perucho, Pujol, Regoyos, Ricart, Rincón, Rusiñol, Serra, Sisquella, Sunyer, Tarruella, Torné Esquiús, Togores, Urgell, R. Vicens, Vidal Gomà, Vila Arrufat, Vila Puig.

La qualitat de les obres dels esmentats pintors (massa nombroses per a poder parlar de cadascuna) forma un conjunt de valors tan variats com prestigiosos per a la nostra època.

En el mateix local, M. Torrents ha inaugurat una exposició d'aquarel·les. Totes elles representen bodegons. Malgrat la transparència dels colors, els objectes queden vius, ben afermats. La tècnica de l'aquarel·la és manejada per M. Torrents d'una manera que dóna a aquests bodegons un caràcter consistent, gruixut. Amb ella, doncs, aconsegueix efectes de boniques conjugacions de color.

J. MAS I MASCARÓ

A la Pinacoteca, J. Mas i Mascaró ha exposat nombrosos dibuixos, aquarel·les, aiguaforts i monotips. Els dibuixos, fets acuradament a la ploma i després tractats a l'aiguafort, són visions de la Barcelona típica i monumental i de Mallorca. Més, però,

que aquests dibuixos i que les aquarel·les, ens interessin els monotips d'aquest artista, perquè les figures hi agafen més expressió i tenen personalitat, la qual, en les aquarel·les, i àdhuc en els aiguaforts, restava anul·lada per la banalitat.

A. MUNTANER

La pintura d'aquest artista és estudiada, ben acabada. El caràcter propi de cada obra i l'expressió, sense cercar els extrems de l'extravagància original, hi són ben representats per les figures, els dos caps de nen i el de la *Gitana*. En canvi, encara que Muntaner aconsegueix aquestes dues qualitats importants en les teles *La noia del llibre* i *La noia de la rosa*, molt treballades de tècnica, en les quals arriba a atènyer la naturalitat i la realitat, hi trobem a mancar el contrallum (els matisos l'ofeguen) que han de tenir les masses llises de la carn, les quals, encara que el seu contorn és clar i precís, són tractades amb massa igualtat de tons ocres.

L'Agrupació Merli ha exposat obres de Bosch-Roger, Carme Cortés, Ramon López, Josep Obiols, Miquel Villa i Josep Prim.

Bosch-Roger presenta diverses teles (fragments del port) tractats amb negres, blaus i grisos, massa igualats d'assumpte i d'ambient.

Carme Cortés: figures, retrats femenins. La pintura d'aquesta artista, en aquests quadres, és blanquinosa i no queda tan sòlida i consistent com la vàrem veure en la seva darrera exposició de la Sala Maragall.

Josep Obiols ens presenta teles de la seva pintura idealista de figures grises, blavenques.

Josep Prim ens presenta la seva pintura de caràcter transparent i detallista en les figures: pintura, diríem, que cerca una perfecció en la tenuïtat de la línia i del color.

Miquel Villa: tot paisatges. El color és aplicat com per atzar, fortament donat cercant els contrastos i sobretot les llums.

Ramon López: paisatges terrosos, opacs. La transparència fuig per donar la consistència de la terra, l'efecte fort de la natura.

De Joan Rebull hi ha un grup d'escultures i baixos relleus de contextura gruixuda.

MONTSERRAT CASANOVA

Aquesta novella artista segueix també la tècnica moderna. Els seus models, alguns de molt expressius, com les teles 3, 6, 12, i d'altres models, ens semblen, però, repetits i donen a aquests retrats un cert caire d'uniformitat en els rostres. El quadre *La Dolorosa*, en canvi, té una expressió més personal i diferent en total de les altres. El paisatge *El carrer*, volent fugir dels prejudicis de l'escola del natural, arriba als dintells de l'escola del modern a caprici. Creiem, però, que un estudi sòlid pels mateixos camins que ja segueix Montserrat Casanova la portarà ben guiada.

ELVIRA AUGUSTA LEWI

15/30

FURNITERIA CAMARERAS

CUINES FIXES. POR
TATILS. CENTRALS
ESPECIALS. TERMO
SIFONS. CALEFAC
CION. ESCALFA
PANXES. ESTUFES
SALAMANDRES

FÁBRICA: DI PUTACIÓ, 415-423 i SICÍLIA, 226-232. Telef 50723
DIPOÏT: HOSPITAL. 87-Telef 17091. BARCELONIA

SANT JORDI

18, Carme, 18 - Telèfon 19634

El mestre impressor

RAMON TOBELLA
es complau a fer-vos saber que ha
inaugurat un nou local per a la
venta de tota mena d'Articles
d'escriptori i instal·lació d'una
Llibreria, la qual comptarà amb
un extens assortit de llibres
catalans, castellans
i estrangers.

OBRA INTERESSANT:
"Història de l'Hegemonia Catalana en la
Política Espanyola" de Francesc Pujols